

PISANY (642) *part praet pass pf i impf*

pf (600), *impf* (42); *impf LibLeg* 6/156v, *TarDuch*, *HistAl* (2), *KromRozm I A2*, *MurzOrt* (3), *Diar* 94, *GroicPorz* ev, y2v, hh2v, pp, *KrowObr*, *UstPraw* (2), *BielKron* 441v, *KwiatKsiąż* H, *RejPos* 63, *BiałKat* 33v, *BielSpr* 15, *ModrzBaz* 116v, *SkarJedn* 132, *SkarŻyw* 90, *WujNT* 870, *JanNKar* E [2 r.], *Ev*, *SarnStat* 145, 321, 579, 614, 754 [2 r.], 758, 759, 812, 932, 1062, 1158, 1191, 1248.

pisany (450), **pisan** (188), *pisany a. pisan* (4).

-an(-) (641), -an- (1).

W formach niezłożonych -ân; -ana; -âno (119), -ano (4); ~ -âno : -ano *OpecŻyw* (10:4); *N pl* -any (4) *MurzOrt*, *RejWiz*, *BielKron* (2), -âny *OpecŻyw* (2). $\diamond$ *W formach złożonych* -a- (321), -â- (88); -â- *PudlFr*; -a- : -â- *BielKron* (19:5), *Mącz* (5:1), *BudNT* (4:2), *SkarJedn* (1:10), *SkarŻyw* (4:66), *NiemObr* (7:1), *GórnRozm* (20:2).

sg m N *pisany* (83), *pisân* (32); ~ (*attrib*) *pisany* (55); ~ (*praed*) *pisân* (32), *pisany* (26); *pisân LibLeg* (13), *ZapWar*, *MetrKor* (5), *HistAl*, *Mącz*, *BudBibKaw*, *BudNT* \ *ModrzBaz*, *ModrzBazBud*; *pisany KromRozm II*, *GroicPorz* (3), *BielKron*, *HistRzym*, *CzechRozm*, *SkarJedn* (2), *KochPieś*, *SkarKaz*; *pisany* : *pisân GórnDworz* (1:1), *WujNT* (12:1), *SarnStat* (2:5). $\diamond$ *G* *pisanégo* (16); -égo (3), -(e)go (13). $\diamond$ *D* *pisan(e)mu* (1). $\diamond$ *A* *pisany* (17). $\diamond$ *I* *pisany* (3). $\diamond$ *L* *pisany* (3). $\diamond$ *V* *pisany* (2). $\diamond$ *f N* *pisana* (14), *pisana* (1), *pisana*(a) (4); ~ (*attríb*) -â (4); ~ (*praed*) -â (8), -a (1) *OpecŻyw*. $\diamond$ *G* *pisan(e)j* (7). $\diamond$ *D* *pisanéj* (1) *BiałKat*, *pisanyj* (1) *MurzHist*. $\diamond$ *A* *pisana* (16). $\diamond$ *I* *pisana* (2). $\diamond$ *L* *pisan(e)j* (1). $\diamond$ *n N* *pisâno* (145) [w tym: może *impers praet* od *PISAC* (56) (użycia z *elipsą spójki* „jest”)], *pisané* (43); -é (4), -(e) (39); ~ (*attrib*) -é (30); ~ (*praed*) -o (145), -é (11); -é *GórnRozm* (2), *JanNKar* (3); -o : -é *GórnDworz* (1:1), *SkarJedn* (2:1), *SkarŻyw* (8:2), *WujNT* (2:2). $\diamond$ *G* *pisanégo* (39); -égo (6), -ego (4), -(e)go (29); -égo *GórnTroas*; -égo : -ego *SarnStat* (4:4). $\diamond$ *D* *pisanému* (5); -ému (1), -(e)mu (4). $\diamond$ *A* *pisan(e)* (13), *pisâno* (2) *LibLeg*, *FalZioł*. $\diamond$ *I* *pisany* (9), *pisan(e)m* (3); -ym *GroicPorz*, *BielKron*, *WujJud*, *ZapKościer*, *GórnTroas*, *SkarKazSej* (2), *KlonWor*; -(e)m *GórnRozm* (2); -ym : -(e)m *ModrzBaz* (1:1). $\diamond$ *L* *pisany* (9) *GroicPorz* (3), *WujJud*, *SkarJedn*, *SkarŻyw*, *CzechEp* (2), *SkarKazSej*, *pisan(e)m ModrzBaz* (2). $\diamond$ *pl N m pers* *pisani* (4). *subst m* *pisané* (15), *pisany* (1); -é (6), -(e) (9); ~ (*attrib*) -é (5); ~ (*praed*) -é (9), -y (1) *BielKron*. *f* *pisane* (45), *pisany* (5); -é (9), -(e) (36); ~ (*attrib*) -é (16); ~ (*praed*) -é (27), -y (5); -y *BielŻyw*, *HistAl*, *RejWiz*; -é : -y *OpecŻyw* (1:1), *BielKron* (2:1). *n* *pisane* (18), *pisany* (2); -é (3), -(e) (15); ~ (*attrib*) -é (9); ~ (*praed*) -é (7), -y (2) *OpecŻyw*, *MurzOrt*. $\diamond$ *G* *pisanych* (39). $\diamond$ *A* *subst* *pisané* (27); -é (4), -(e) (23). $\diamond$ *I* *m* *pisan(e)mi* (1) *BielKron*, *pisany* (1) *StrykKron*. *f* *pisany* (1). *n* *pisan(e)mi* (3). $\diamond$ *L* *pisanych* (6).

Składnia dopełnienia sprawcy: *pisany od kogo* (54), *pisany przez kogo* (19); *od kogo FalZioł*, *MurzHist*, *KromRozm II*, *BibRadz*, *BibRadzBaz*, *SkarKaz*; *przez kogo OpecŻyw*, *GroicPorz*, *RejPos*, *Strum*, *CzechRozm*, *SkarJedn*, *PowodPr*; *od kogo* : *przez kogo BielKron* (1:1), *BudNT* (1:1), *SkarŻyw* (45:3), *WujNT* (1:7).

Sł stp s.v. pisać, Cn notuje, Linde XVI (cztery z niżej notowanych przykładów) – *XVII w.*

I. W funkcji właściwej (639) :

1. *Pokryty* (*pokrywany*) *znakami* (20) :

a. O znakach pisma, literach; scriptus Vulg, Mącz, Cn; litteratus, literis notatus, scriptilis Cn (13) : *RejWiz* 8; Palimpsestus, pro quo legunt Palinxestus membrana est deleticia quae obrasis prioribus literis rescribitur, Párgamin skrobány á zás z nowu piány. *Mącz* 273c; *HistRzym* 40v; [*Januszowski oddaje*] kart piánych kilka pozostálych oného pámięci wieczný Kochánowfkiego Ianá/ które ięcze dotąd świátá niewidziály. *KochFragJan* 3.

pisany czym (1): Vblágawłzy Páná Moizéfz/ sftąpił z gory. Syná niofąc tablice z obu ftron piáne pálcem Bożym *BielKron* 34v.

pisan na czym (1): Abowiem iáko Philozophowie piązą/ iż przyrodzenie człowiecze rodzi fie iáko goła tablicá ábo goła kártá/ ná ktorey ięczcze żadnego piímá nie máfz/ iedno iż ná tho ięft zgotowána/ áby ná niey piáno było *RejPos* 63.

Wyrażenie: »z obu stron (a. z jednej strony, a. na obu stronu), (wewnątrz i) zewnątrz (a. z wirzchu) pisan(y)« = *opistographus Mącz, Calep, Cn; in tergo scriptum Mącz; scriptus intus et foris Vulg; aversa et adversa pagina scriptus Cn* [szyk zmienny] (4:4): A piífie Yan śwýęty w Obyáwyenyu/ Iż widzyał w práwey ręce onego/ ktory fyedzyał ná ftolcu/ to yeft Bogá/ kfyęgi piáne we wnątrz y zewnątrz *KromRozm II* n4v, o; *Leop Ez* 2/9; *BielKron* 34v; *Opisthographus, volumen quod in tergo scriptum est, Co yeft ze wnątrz piáno/ álbo ná obu ftronu piáno Mącz* 266a, 266a; *Calep* 733b.

b. Kolorowy, wzorzysty (7) : Viął ią fen żelázny/ twárdy/ nieprzepány: Iuż letniczek piány/ Y vploteczki wniwecz *KochTr* 8; [*Płaczcie*] Przetoż przy niłkiewy ziemi wznikáiące ziółká/ Piáne kwiatki/ z ktorych fka pa bierze pšczołká *KlonŻal* A3; DZbanie móy piány/ Dzbanie poléwany *KochPieś* 4; *PudlFr* 39; [W tym fłóńce złote *Phoebus* z widoká/ zegnał/ á tęczę fтворzył z obłoká/ wielofárbnymi vpftrzył fkrzydłami/ y piányymi odział fzátámi. *KmitaŁów* B4].

W charakterystycznych połączeniach: pisany(-a, -e) dzban (2), koszulka, kwiatki, letniczek, szaty.

Wyrażenie: »karty pisane« = *karty do gry (1):* Lepiéy kuflá świádómy/ álbo kart piánych/ Każęzli dáć y koftek práwem zákazánych. *KochPieś* 2.

Szereg: »pisany a zepstrzony« (1): Iż yáko fkoró dziecyę ná fwyát wynidzyę/ wnet mu [...] kořfulki yákoby yákiemu yezufkowi piáne á zepftrzone. *GliczKsiąż* F3.

α. Namalowany (1) : Tych [świętych] mam dofyc chwala bogu Pyfánych na kazdem rogu. A przed kazdym stoy fwieczka *RejKup* i4v.

[*W porównaniu:* iż brzofkinie będą się rodzić iákoby piáne gdyby kořtki brzofkiniowe w ziemię wilgotną y pulchną zákopał *Cresc* 1571 508.]

2. Utrwalony (utrwalany) i przekazany (przekazywany) na piśmie; scriptus Modrz, JanStat; praescriptus Modrz (419) : *OpecŻyw* 142v; Gdy then teřtament był pián przed Alexandrem/ náthychmiałt fie sftály gromy/ łyskánie y drzenie ziemie *HistAl* N2v; Toć yeft fłowo Boże żywe y fkuteczne/ [...] ktorym fye kořcyoł á zbor krzeřciyáńki fprawował przez nyemály czas Ewányeliey piányey/ áni żadnego inego piímá nyemáýac. *KromRozm II* cv, c4; *KromRozm III* B7v; *Diar* 94; W prawiech swobod naszych tak pisane czytamy, że to już dla dobrego wszytkiey RP, w ktorej się już i osoba krolewska zamyka, ma być w cale zachowano *DiarDop* 113; Iáwny Liřt ięft/ [...] Náđ to ktory v Sądu przy Aktach bywa piány. *GroicPorz* y2v; *UstPraw* C2; *BibRadzBaz* ktv; [u *Żydów w Talmucie wiele praw*] ięft piáno/ ktore zá wftydem y fnadź fpogorřzenim piáć *BielKron* 465v, 196v,

207 [2 r.], 334v, 335v; Populaliter loqui, Populaliter et limate scriptum contraria, Profto á s pilnością piáno. *Mącz* 312c; *RejPos* 134v, 235; *BiałKat* 33v, 71; Kontrowerfiy piáných/ nigdy nie czynili. *BielSat* Ev; *BielSpr* 15; *WujJud* 41; *BudNT* Hh4v; *SkarJedn* 11; księgi zakonu Bożego/niech zuft twoich niewychodzą: rozmyślay w nich we dnie y wnocy/ ábyś wżytkiego co ieft piáno przełtrzeżał. *SkarŻyw* 501, 135, 312; Świadkowie na pytanie prawne kazdy zofozna ieft zeznał pod swoją przisięgą; O tey sprawie która się toczy s łtrony kupu i Testamentu pisanego *ZapKościel* 1581/22; *CzechEp* 111; *ReszPrz* 110; *BielRozm* 34; *WyprPl* C3; *WujNT* 391; Zapify/ á zwłazczá wieczności/ máią byđ piáné wedle formularzá w Státucie opiáného. *SarnStat* 1158, 145, 579 [*idem*], 614, 634, 812 (10); *SkarKaz* 118a [2 r.]; wżákeś przyznał, Zeć Skárbeł dał pieniądze. (-) piáne [= *tylko na piśmie*]. *CiekPotr* 74; *SkarKazSej* 688a, 698a; *KlonFlis* H2.

pisany z czego (1): Przeto gđzie godny Pifarz być niemoże/ lepiej ieft áby wżytki łpráwy Sądowe y zapify/ wyrozumnym włálnym Ięzykiem piáne były/ s powiełci ktorego Mężá rołtropnego ná Sądzie łyedzácego. *GroicPorz* ev.

pisany między co (1): Co fię lepiej zrozumie z tych łłow/ ktore tám miedzy kanony/ y połtanowienia kościelne/ piáne łą. *SkarJedn* 259.

pisany kim [= *że jest kim*] (1): O ktokolwiek [...] prágnie oyczyzny oycem być názwány/ Y tymże ná wyłokich kolumnach piány. Niech obieździć łwą wołá śmie nieokróconá *KochPieś* 2.

pisany o kim, o czym (50): [*mówi Jezus do uczniów*] włfytko tzożkoli o mnie piáno/ będzie mietz konietz. *OpecŻyw* 98, 43v, [80v], 151, 168, 169v, 174, 187v; *PatKaz II* 83; O mocy gron Winných ieft piáno wyłzłzey mało v Agreftu *FalZioł I* 156b, I 30d; *KromRozm I* L4v; O tym kto chce wiedzieć [...] moze łye támże s Polłkiego y z Lácinłkiego Wielkierzu dołtáteczenie náuczyć/ gđzie o tym ieft łzeroko piáno. *GroicPorz* eev, k2; łkázenie Ieruzálem sftáło łie przez Nábochodonozorá krolá Bábilońłkiego/y zniewokenie Iudá/ o czym wyłzłzey pisano ieft *BielKron* 110v, 159, 277, 323v, 326; *KwiatKsięż* G; Memoriae traditum est, Yeft o tym piáno. *Mącz* 93a; *OrzQuin* K3, L2v, V, V2; *SienLek* 29v; *SienLekAndr* a3 *RejAp* 39; wżytko łie muśi wypełnić czokolwyek iełth piáno przez Proroki o Synu człowieczym. *RejPos* 66; *GrzegŚm* 24; *WujNT* 360 marg. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym, Fraza, »księgi pisane* [= *przepisywane*], »pisan w księgach«.

pisany gdzie [z określeniem lokalizacji] (50): Tytz łą łłowa ktorécie^m mowił k wám [...] iłże potrzeb ieft aby napelniony byly włfytki rzeczy/ ktore piány łą w zákonie Moijzélłowy^m/ a w proroczech ij w žalmiech o mnie. *OpecŻyw* 169v [*idem RejPos* 134v], 43v, 104, 128v, 180, 187v; O czyele bozym tak pyłzą yłz czáłto ye przyymouala bo tak pyáno actuu pyeruego capitulu *PatKaz III* 137, 134; *FalZioł I* 30d; *BielŻyw* 107; *RejKup* t7v; Vkáź że mi gđzye piáno w Ewángeliey álbo v S. Páwłá o krzłye máłych dżyatek *KromRozm I* L4v; *KromRozm II* d4; SEntencye s Piłmá Świętego zebráne/ ktore ná mieyłcách Sądowych połpolicie bywáią piáne *GroicPorz* pp, y3, eev; *UstPraw* H4; *BielKom* 74, 90v, 137, 141 v, 159 (14); *RejPos* 116, 134v; *GrzegŚm* 24; *KuczbKat* 230; *CzechRozm* 93, 122v; *KarnNap* G; *SkarJedn* 141; *SkarŻyw* 40; *CzechEp* 127; *BielSjem* 5; *KochPieś* 2; *ArtKanc* M2v; *KołakCath* A4v; Y w Piłmie piáno: (Krolowie/ práwi/ z Thárlu y z wyłpy dáry ofiáruią [...]) *SkarKaz* 516b, 82a; V łtárych Rzymian Praw onych ná 12 tablicách piáných/ y dziećiom fię vczyć/ y iáko piołnki łpiewáć kazano. *SkarKazSej* 697b, 697b. Cf »prawo pisane«.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami to (2), tak (1); iż(e), że (15), aby (1)] (16): Powiedámci wám za práwdę/ iże mułi łie popelnitz we mnie/ tzo iełt piáno. Iże ze złými policzon iełt *OpecŻyw* 98, 37v; Połeł tedy Papielki w łzedł łnim y zdrugimi do Zakryłthiey otworzyli liłthy/ należli Mándat gdzie piáno áby mu wiarę wewłzythkiem dano/ co imieniem iego powie. *BielKron* 235v, 111v, 140v, 337v; Iełt iełzcze v Zonáry Greckiego Hiłtoryká to piáno: iż gdy Pátryárchowie Konłtántynopolłcy [...] w kácerłstwo obrázoborłkie wpádli/ powiáda iż ie Papielowie zwálzczá Grzegorz trzeći wykłeli *SkarJedn* 141; *SkarŻyw* 457; Dawnom o tym słycháła w Kronikách piáno/ Iż niewiełcie pogłowie w Rádeł wybierano *BielSjem* 5. *Cf Fraza*, »pisany w księgách«.

~ *pisany o kim, o czym (5):* Iełtlis boży łyn/ łpułtz łie nadol/ bo piáno o tobie/ iż aniolom łwy^m przykázał bog o tobie/ aby cie łtrzegli *OpecŻyw* 37v; *RejPos* 120; Także rozumieý ono/ co v S. Páwłá małz: co onim/ y iego królełtwie piáno: Iż po dniu łádnym włzyłtko to królełtwo [...] bęđie poddáné zásię w moc Oycowłká *BielKat* 86; Bo w Ewángeliey ták o nich [o zwolennikách Jezusa] piáno/ Iż wylzedłzy opowiáđali ludziom áby Pokutę czynili *KuczłKat* 230; *KołakCath* A4v. ~

Z przytoczeniem [w tym z zapowiednikami tak(o) (6), w te słowa (2), tym kształtem (1)] (31): Wyniełcie to od táđ/ a nie czyncie z domu oytta mé^{go} domu kupietzkié^{go}/ bo tak piáno. Dom móy/ dom modlitwy bęđie wezwán *OpecŻyw* 73, 38, 39v, 104, [127], 151 (9); Pomni ná łwięte piłmo ktore iełt piáno/ Podniołł pokorne ludzi á pyłzne łtrácono *BielKom* F5v; *GroicPorz* hh2v; Ná przypowiałłcie álbo przypozwie niema być piáno Rełponłurus/ ále Satisfactus. *UstPraw* H4; *OrzQuin* L2v, V, V2; *HistRzym* 116v; Ia wam krzywdy nie czynię/ ále to mowieł/ co wzakonie Bożym piáno iełt: Vłtá máia/ oczy/ [...] ále áni mowiał/ áni widzá *SkarŻyw* 40, 102; ále ielłi iełt ná łiele chór/ á ná rozumie zdrów/ ták iáko w rzeczy iełt/ niech bęđie piáno: Chory ná łiele/ á włzákże zdrowy ná vmyłłe *SarnStat* 759, 758; *SkarKaz* 82a, 516b. *Cf Fraza*, »pisany w księgách«, »prawo pisane«.

Z okrełszeniem miejsca w tekłcie [w tym: wyżej (13), niżej (1), dalej (1), naprzód (1)] (16): Tho wliłthko wylzey pyłłano, slvbvyemy yego miłółczy panv a panu Sigmvnthowy krolowy polłkiemv [...] dziełzecz y vypelnycz *LibLeg* 6/160, 6/160v, 11/165; *MetrKor* 57/118, 59/277v; *PatKaz II* 65v, 78v, 83; *FalZioł I* 156b; *BielŻyw* 107; A ty Sády polłpoliće zowá wylóžonymi/ o ktorych niżej małz máłlo łzerzey piáno. *GroicPorz* k2; *BielKron* 110v, 326; [niewiasta mająca bolączkę w macicy] Ma też łiáło przepułłcić niektorym obyczáiem/ iáko o tym ná przod piáno. *SienLek* 117, 29v; *RejAp* 39.

W poláczeniu z nazwą języka [w tym: jakim językiem a. pismem (12), po jakim (5)] (17): *GroicPorz* C2, ev; Látá 1474. Káterynus Zeno połeł Hufákáfaná Krola Perłskiego/ przyiechał do krolá Polłkiego z liłty Aráblkim piłmem piłlanemi *BielKron* 396; iż był po Włółku piłłany reyełłtr/ [...] kazał/ áby mu kto s Polakow co tám byli/ ná Polłkie przetłumáczáł. *GórnDworz* O6, B3v; *BudBib* bv; Były tedy miedzy onemy księgámi iedne Korfendocelłskie cudnie po Grecku/ ále przez głupiego piłłarzá piłłane *BudNT przedm* b5; *CzechRozm* 144v; *GórnRozm* k2v; O polłkim pozwie, iż ięzykiem Polłkim moze byđz piłłany. *SarnStat* 754, 754, 863, 1039, 1061, 1062 (8).

W przeciwstawieniach: »(ręka) pisany ... drukowany, żywy« (2): Táł y ty rychley z czyłtánia przykłáđów/ niłzi zgołey náuki/ rychley z żywey niłzi z piłłaney Ewányeliey rozumu zbáwiennego

doftániefz. *SkarŻyw* A3; L. Znáczy księgi Lacińskie ftóre/ nie drukowane ále ręká píáne *WujNT przedm* 29.

W charakterystycznych połączeniach: *pisana(-y, -e) apelacyja, artykuł, dialektyka, ewangelija* (11), *glejt, imię* (2), *kazanie, konstytucyja, kontrowersyja* (3), *listy (i przywileje)* (6), *nauka* (3), *odpowiedź, (prorockie) pismo* (7), *podanie apostolskie, powieść, pozew* (6), *proroctwo* (2), *przekłctwo, przykazanie, registr* (2), *rok pozwow* (2), *sentencyje, słowo, sprawy (sądowe)* (2), *szulbryf, świadectwo, testament, tytuł, zapis* (2); *pisany na kamieniu, na kart(k)ach* (2), *na kolumnach, na miejscach sądowych, na miejscu swym, na pergaminie, na przypowiaście, na tablicach* (4); *pisany w ajendzie, w dziejach (sprawach) apostolskich* (2), *w Eklezjastyku, w ewangelijej* (2), *w [ktorej] kapitule, w kronice* (6), *w Lewitiku, w Mojżeszu, w piosnkach* (2), *w prorocch* (2), *w przepowieściach, w psalmie, w receptach, w zakonie, w żalmie, w żywocie [czyim]; pisany actu [ktorego] kapitulum, przy cesarzu [= przy opisywaniu cesarza], gdzie, indziej, u Izajasza, między linijami, u św. Pawła, u proroka* (2), *tam, u Zonary; pisany językiem (łacińskim, niemieckim, polskim, wyrozumnym własnym)* (5), *pismem (arabskim, łacińskim, polskim, ruskim)* (11), *po grecku* (2), *po włosku, po żydowsku; pisany cudnie* (2), *falszywie, gruntownie, mądrze, niepotrzebnie* (2), *nowo, pilniej, z pilnością, pospolicie, prosto, szeroko (szerzej)* (8), *wedle formularza, źle.*

Fraza: »(jako) pisano (jest) (a. stoi)« [w tym: o kim, o czym (7); iż (1); z przytoczeniem (7)] [szyk zmienny] (27): Dolinya od konya czterzi gr, A ode dwv ofzm gr A oth thalyęgy iako vířfchey pířfano *MetrKor* 57/118, 59/277v; Pířfano ieft/ Nie fą takie rękawy iáko kozuch cáty. *March*¹ A3; Syn człowieczy idzie iako onim pířfano przez proroki *OpecŻyw* 94, 128v; *PatKaz II* 65v, 72, 78v; *PatKaz III* 134v; *BielŻyw* 107; *RejKup* t7v; Ale Abiátár káplán Zydowfki poruřzył lud póřpolity przećiw iemu/ poiman á przywiedzyon przed Herodá Agrypę/ iáko w dzyeiach Apořtolfkich řtoi pířfano. *BielKron* 141v, 74, 137, 305, 328, 345, 442v, 467; *SienLek* 117; *HistRzym* 83, 106; Potym niech ie [małżonków] odda [kapłan] tym obyczáiem/ iáko ieft pířfano w Agendzie. *KarnNap* G; Wiem co mi moy Cefarz rořkazał/ ábych iemu řamemu řłużyłá/ iáko ieft pířfano: Sámemu Pánu Bogu twemu pokłon czynić/ á iemu řamemu řłużyć będziefz. *SkarŻyw* 124, 120, 325; *SkarKazSej* 700a.

Wyrażenia: »kartka pisana« = zeznanie na piśmie (1): nie z kártek pířanych máię depozycię czynić/ ále z powieści ich [řwiadków]/ řąd řwiádectwá ma przyimowác. *SarnStat* 614.

»księgi, egzemplarze pisane [= rękopiřmienne]« [w tym: na czym (1)] [szyk 10:4] (12:2): Tá byłá przyřzłá przed krolá Tárquiniulá piątego/ przyniořłá dzyewięć křięg pířanych ná párgáminie *BielKron* 133v; *BudNT przedm* c4v; Łácińkfiego zářię exemplarzá onegom řię trzymał/ ktory od Lowáńfkich Theologow pilnie ieft przeyrzány/ popráwiony/ y z oryginałmi Graeckimi/ Syryifkimi y z Łácińfkimi řtárymi pířanymi křięgámi znieřiony *WujNT przedm* 17, *przedm* 5, 16, 23, 24 [3 r.], 29 [3 r.], (12).

»księgi pisane [= przepisywane]« [w rym: o czym (1)] (7): áćzkolwiek křięgi pířane zakonu boże⁸⁰ były řpalone przed tym przez Kaldeyczyki/ wřákże Ezdrás wřyťki křięgi Moizeřzowe y ine znowu ná pámięć nápiřał *BielKron* 96v; Korřendocęńskie řtare Greckie křięgi cudnie ále fáłřzywie pířane. *BudNT przedm* b5 marg; Iraenus řtare křięgi przekłáda nád nowo pířane *BudNT przedm* c6, *przedm* b5, b5v; *SkarŻyw* 332 [2 r.].

»księgi pisane [= *prowadzone*]« (2): *KrowObr* 236; gdy kto listy traci, albo mu będą zfałszowane. A By na przyzłże cząfy księgi Kancellarii nález tym pilniéy były piśané [ut ... *libri* ... *tanto diligentius et scribantur JanStat* 288] y chowane *SarnStat* 321.

»pisany w księgi« (1): A przetho się rzecz potrzebna zda aby panowie stharofthowie pogranyczny s obwdw stron myely xyangy y Catafity w kthoreby thakowe [pravi *[złodziejskie]*] piśzane bili *LibLeg* 6/156v.

»(jest) pisano w księgach (a. w książkach)« [w tym: o kim, o czym (6); że (1); z przytoczeniem (1)] [*szyk 10:3*]: (13): abyście wierzyli iżci to onijm piśáno w xięgach prorozkich *OpecŻyw* 93, 3v; pyśáno w kfiągach yenesi O uązu tyś nyeuyafthą pyerwfią zwyodl przydye nyeuyelczya plecz panna ktora mocz twoją zlomy *PatKaz II* 55v, 54v, 55, 72 [2 r.]; tedy [Żydz] iemu [Aleksandrowi] dali księgi Daniela proroka w ktorych było piśano że iemu ma być poddan lud Perłki. *BielŻyw* 156; *BielKron* 20; Georgica, Xięgi w którch bywa o rolnych rzeczách piśano. *Mącz* 144c, 152d; *SienLek* 87; *SarnStat* 282.

»litera pisana« (1): cokolwiek Moyżefz piśał w kfięgách fwyh co lie tknie łamey litery piśaney/ [...] to zowę zakonem Moyżefzowym docześnym. *CzechRozm* 88.

»piórem pisany« (1): iuz dekrét gotowy Przed Bogiem leży: nie piórem piśany/ Lecz w diámencie twárdym wykowany. *KochPieś* 40.

»w poczet [kogo] pisany« (2): aby imię iego w poczet Biskupow piśane nie było. Bo tego stanu nie godzien ten/ ktory Biskupstwo cudzołoftwem pomázal *SkarJedn* 132 [*idem*] *SkarŻyw* 90.

»prawo, zakon, ustawa, cyrograf, konstytucja, statut, uniwersał, dekret pisany(-e, -a); w zakonie pisany« [w tym: okolo czego gdzie (1), na kogo [= dla kogo] (1); z przytoczeniem (1)]= *scripta a. praescripta lex Modrz*; *ius scriptum JanStat* [*szyk 101:35*] (99:24:4:2:1:1:1:1:3); *LibLeg* 11/137v; *Lex*, pravo piśzane vel vstava *BartBydg* 81b; *KromRozm II* k2, y2; *Diar* 93 [3 r.], 94, 96, 97; *DiarDop* 108; WSzelki Sędzia powinien vmieć prawo á lędzić wedle piśanego práwa/ á niekiedy też wedle zwyczaiu dawnego zá prawo wziętego *GroicPorz* b2, a4, c2, d, e4v (15); Praw piśanych vżywa czego w innych ziemiách nie małz. *BielKron* 271v, 108v, 160v, 377v; w tych [*mowie greckiej i łacińskiej*] iest Philozophia: w tych práwo podług rozumu/ á przyrodzenia piśané *GórnDworz* F7v, Ee2, Gg5, GG5v; *RejPos* 8, 179, 180, 230v; *RejZwierc* 225v; *WujJudConf* 42v; Nád to/ nie wlyztko to co iest w zakonie Moyżefzowym piśano/ iest łowo Boże *CzechRozm* 84v, 88v, 89 [2 r.], 89v, 90 *marg* (9); Tymże łpofobem *Quintilian* piśze/ iż w Práwie/ wiele rzeczy nie wedle Státutu piśanego/ ále wedle zwyczaiow zá vchwałę wziętych bywa łtanowiono *ModrzBaz* 5, 4v, 5 [5 r.], 5v [2 r.], 6v, 31v (14); *SkarJedn* 240; *KochPs* 216; *CzechEp* 124; Do zakonu tedy Bożego piśanego/ pod łtárym testámentem/ lud Izráelfki/ przywiázany był *NiemObr* 71; *KochPieś* 40; Náprzod to powiedam/ iż nowe to łá rzeczy w Polfcze piśané práwo. Bo dopiero łię od Kazimierza Wielkiego/ [...] poczęło *GórnRozm* E, D4v, Ev [5 r.], E2 [3 r.], Fv [6 r.], F4 (22); *Paprup* L; *GórnTroas* 3 [4 r.]; w królestwie nálezym nietylko piśané vftawy/ ále też y zwyczáie záłtárzálé zá Práwo ná wielu mieyścach łá chowane *SarnStat* 56; Oznáymuiem tym to Vniwerłalem piśanym nálezym/ iż iákołmy łkoro ná páństwo nálezé wftąpili/ łtáraliłmy lie záwždy o to/ ábyłmy w Koronie y w Páństwach nálezych porzadek czynili

SarnStat 971, 15, 458, 552, 554 [2 r.], 561 (13); *PowodPr* 27; *SkarKaz* 44b, 119b, 206b, 274b, 310a [4 r.] (13); *SkarKazSej* 692b, 696b, 697a, b [6 r.], 698b; *KlonWor* 11, 42, 65, 66.

»pisan przez [czyje] ręce« = o wykonawcy czynności pisania (1): [list] piśan przez ręce Ciołká Kánoniká Sędomiérkięgo/ Sekretarzá náłzého. *SarnStat* 992.

»ręką [= ręcznie] pisany« (9): NL. Znaczy/ iż niektore Lácińskie księgi łtäre ręką piśáne/ ták máią. *WujNT przedm* 29, *przedm* 5, 16, 23, 24 [3 r.], 29 [2 r.].

»(własną) ręką [czyjq] pisany, [czyjej] ręki pisany« (7:1): Ofobliwy zálye Liłt iest/ ktory od ofobliwey Perfony/ nie iáwnego Piśárzá ręką bywa piśány/ iáko iest Cyrograff/ Auszug/ Miśfywy. *GroicPorz* y3; á po śmierci náležli testament iego ręki piśány *BielKron* 348v; *SkarŻyw* 102, 537 [2 r.], 538; [Jan Zamojski] dał mi też Orthogrąphią Polką tegóz Kochánowłkięgo, ręką włánną iego piśánną. *JanNKar* D3v, E.

»pisane słowo (boże)« = *Pismo Święte* [szyk 6:4] (10): [obrzędów dzierzeń się mamy] nyemnyey yedno yáko piśánego łłowá bożego *KromRozm II* iv; Nietylko słowo Boże piśáne/ ále y podáne/ to iest Trádicie przimowác mamy. *WujJud* 28v, 10v, 30, Nn3v; A ták iáko łię rzekło pierwey o kościele/ niźli o piśmie/ y piśanym łłowie Bożjm/ dowiedzie łię potrzebá iest *SkarJedn* 11; *CzechEp* 110, 129; *WujNT przedm* 3; *SkarKazSej* 698a.

»słowo od słowa [= dokładnie tak samo] pisany« (1): [przywileje] które tákięy mocy mieć chcemy/ iákoby tu łłowo od łłowá piśáné były [de verbo ad verbum inserta fuissent JanPrzyw 55]/ ták iáko lámé w łobie brzmią/ [...] vpewnić/ y vmocnić vmysłiliłmy. *SarnStat* 13.

»znak pisany« (1): [kabałę] Bog Moizelzowi ná gorze Syná obiáwił przez káraktery álbo znaki piśáne *BielKron* 46.

Szeregi: »pisany i czytany« (1): Testáment złoczyńce zá poruczenim Sędzięgo támże v Rady ták przes Piśárze bywa piśány/ y v Sądu iáwnie czytány/ tym kłtałtem. Iż ten.N. rodem z.N. [...] *GroicPorz* hh2v.

»(i) pisany i (abo) drukowany« (3): do onych łłow. Nam lepak ieden Bog óciec/ z ktorego włzytko rć. w káždych łłowieńskich księgach y piśanych y drukowanych tak przyłádzono/ Y ieden Duch ś. wktorem włzytko/ y my wniem rć. *BudNT przedm* c4v; *CzechEp* 127; Do Mikołáiá F. MAło ná tym że moje fráłzki małz piśáné/ Lecz ie chcełz/ Mikołaiu/ mieć y drukowáné *KochFr* 126.

»(tak, i) pisany, (i, jako i) niepisany« (5): *CzechRozm* 90 marg, *v; A náołtátek y piśáne/ y nie piśáne práwá/ włzytko to poydźie z dymem. *GórnRozm* D4v; Náuká Apołtolłka ták piśána iáko y nie piśána łtátecznie ma być trzymána. *WujNT* Aaaaaa2, 717.

»(tak) pisany i (jako) (ustmie a. przez ręce) podany« (4): y owłsem y ápołtolłkye y páńłkye vłtáwy ták piśáne/ yáko vłtmye álbo cíchą łpráwá á zwyczáyem podáne wedle potrzeby [kościól] odmyenić może. *KromRozm II* y2; Słowo Boże nietylko piśáne ále y podáne/ to iest Trádycye przyymowác potrzebá. *WujJud* Nn3v, 10v, 28v.

»(abo, tak) przyrodzony, i (abo, jako) pisany« [zawsze: prawo, zakon] (5): *SkarJedn* 240; Tákże włzytkié práwá ták przyrodzoné/ iáko y piśáné/ [...] przećiwko nim podniešioné/ y wykonáné bydź máią. *SarnStat* 15; nie ták iáłnie łtárym onym oycom w przyrodzonym y piśanym zakonie oznaymione łą ty trzy w bołtwie perfony *SkarKaz* 274b, 310a, 382a.

»słowny albo pisany« (1): [*Biskup rzymski i inni biskupi wierzyć rozkazują*] co im od Apostołów y od ich potomnych namiestników wiernie y prawdziwie w Kościele/ przez słowną albo piślaną naukę/ ięft podano. *WujJud* 6.

»ustny albo pisany« (1): koścyoła słuchąc mamy we wśsem/ cokolwyek nam z nauki pánłkyey/ á podányá Apóstólłkyego bądź wśtnego albo piśanego/ bądź też zwyczajnego á ćichey śpráwy podał *KromRozm II* t3v.

»pisany albo i wyrzeczony« (1): Odkrył yego tę załogę duch S. [...] y ná oko wkazał/ iż nye wślowyech piśanych albo y wyrzeczonych/ ále w wyrozumyenyu ich ięft słowo boże *KromRozm III* A2.

W przen (4) :

Wyrażenie: »pisany palcem bożym (a. boskim)« [*w tym: przez kogo* (1), *na czym* (1)] (4): Przepowiedzyawłszy Pan Bog ty rzeczy Moizelżowi/ dał mu dwie tablicy kámienne świadectwá/ piśane palcem Bożym. *BielKron* 34v; *CzechRozm* 99v; [*Żydzi*] zakon Boży przyięli od Moyelżá/ á k temu przez Anioły pálcem Boskim piśány/ á przedsię go nie chowáli. *PowodPr* 27; *SkarKaz* 119b.

Przen [na czym] (8) : Abo wiem oni [*upadli Żydowie*]/ ácz nošili na śobie podobieństwo święte twoie/ [...] á nigdy ták nie bywáło piśano ná czele ich/ święte imię twoie. *RejPos* 252v.

Wyrażenie: »na sercu pisany« [*szyk* 5:2] (7): wy ięfteście list y kłięgi náłze/ piśane ná wáłzych śercách ktore wśzyfcy ludzie czytać y wiedzieć o nim mogą. *SkarŻyw* A4v, 3, 270, 493; Zakon przyrodzony y práwo Boże ná śercách ludzkich piśane *SkarKaz* 381b, 206a marg; *SkarKazSej* 696b.

a. *W uwagach o ortografii i gramatyce* (14) : A co się cudzoziemłkich słów dotycze/ dla lepszé^{go} rozumieńiá wedle śwych ięzyków będą piśány *MurzOrt* B3; Wokálifzami zowá ototy/ a e i o v y/ choc śpuncem choc przes punktu piśané *MurzOrt* Bv; *WujNT* 870; [*Pan Górnicki*] chce áby [cz] było piśané bez litery téy/ z/ dwoie tylko/ cc/ połóżywłszy ták/ ccás. *JanNKar* Ev, E [2 r.].

Wyrażenia: »[*jakim*] literami pisany« (4): [*Kolumbus*] obrocił śie do Hiszpániey z okręty/ wźiáwłszy s śobá dziełięć mężow onego wyspu/ náwięcey dla tego/ áby śie od nich náuczyli ięzyká gdy baczyli iż náłżymi Literámi ich mowá mogłá być piśána. *BielKron* 441v; A tę przerwczoną Kronikę Pruská śtároświeckimi literámi ku wyczytániu trudnymi piśána/ náłázł ślawney pámięci Pan Ian Chodkiewicz *StryjKron* 288, 652; *JanNKarGórn* D4.

»obiecáđłem [*czyim*], ortografijá [*czyj*] pisany« = *według jakich zasad ortograficznych* [*szyk* 2:1] (2:1): Pśálmów kilká Słowieńłkich, Orthogrąphiá Ie^{go} M. Pána Górnickiego piśanych, [...] koždy znaydzie. *JanNKar* D4v; PSALMOW KILKA SŁOWIENSKICH/ obiecáđłem Ie^{go} M. Pána Górnickiego piśanych. *JanNKar* H2; *JanNKarGórn* D4.

Szereg: »czytan i pisan« (1): Wkaždym piśmie wielé na tym náleży/ aby kaźde słowo było czytáno i piśáno/ nie iako tako/ ale pewnym obyczáiem *MurzOrt* B.

b. *Wymieniony w tekście; wzmiankowany* (21) : LAzuli ięft zimny y śuchy, [...] Ale iako barzo od žadnego nie ięft Lekarza piśana *FalZioł* III 37d.

pisany w czym (1): ty ktorych pravo niedopwścza bronicz Koścziolowi, to ięft nocny śkodniczy wzbozv, y gruntow abo rol rozboyniczny volnych drog, złodzieye iawnie povolani, abo trzi krocw w Regeltrze piśani *ComCrac* 20.

Z określeniem miejsca w tekście [w tym: wyżej (13), niżej (2), na gorze (1), wprzod (1), z wierzchu (1)] (18): *LibLeg* 11/55; *ZapWar* 1550 nr 2655; *MetrKor* 34/134v; Otho [...] yey począczye vyłfzey w tych kłzyąłzkach pyłano [...] przeczyłtey panny maryey kozde z ołobna *PatKaz II* 85v; *PatKaz III* 147; Ziły nie zacinaý, Ale z wierzchu [= wyżej] piłanych rzeczy vżyway kminu á iuż powiedzianych rzeczy. *FalZioł V* 47v, *8v; *ComCrac* 21; *WyprKr* 99v; Sliachetny Piotr Teliński [...] Pięniądze za dom [...] waruie zupełnie od Vtciwego Iana Kurka za Summę wprzod wtichże Księgach napiłaną. gdzie iemu wyzei pisany Pąn Telińłki dziekuie z dobrej a zupełnie zapłathy *ZapKościar* 1581/24v, 1580/5, 1581/22, 1582/26, 26v [2 r.], 27, 1583/54; ten porządek y opátrzenie obyczaiem niżej piłanym łtawiemy. *SarnStat* 360.

[Wyrażenie: »często pisany«: Adam, siostrzeniec tego często pisanego Grzegorza, także dostateczny wyrok vczyniel *ProtokWoźnik* 1598 nr 239, 1597 nr 227.]

Przen [z kim] (1) :

W przeciwstawieniu: »wymazany ... pisany« (1): Niechay będą wymazany z kxiąg żywiączych/ y z łprawiedliwemi niechay niebędą piłani. *TarDuch* A7v.

c. O lekarstwie: zalecony do użycia (3) : gdzieby przez piłanych lekarłtw kto leczył á w thym chory vmárl/ gárdło miał dáć lekarz. *BielKron* 9v, 9v.

pisany czemu [= *śluzący czemu*] (1): Tym łpołobem tedy chorégo/ nim do wód przyłtapi/ mozem przepurgowác/ pilno wybaczywłzy/ że té lékarłtwá/ łą tu/ káždéy częłłci ciáłá zprzednich ták piłané/ iż onéy łáméy tylko włáłné łye być zdádzą *Oczko* 37v.

3. *Sformułowany (formułowany) i utrwalony (utrwalany) na piśmie; editus, scriptus Modrz; literatus Cn* (200) : *KromRozm I* A2; niezbożni ludzie [...] włzelakiem to obyczaiem przemoc chcieli/ aby Hiłtorjiéi od wielu vczonych ludzi piłanyi i włzyłtkiéy Padwi wiadomyi nigd niewierzył *MurzHist* V v; [*Pisma Nowego Zakonu*] łą rozmaite/ á łobie ná wielu mieyłc (mowiąc) przeciwné/ przez przypowiełłć pod załłoną piłane *BielKron* 46, 58v, 200v, 203; Abowiem co bywa okrom godnosci/ to yełł/ na przeciw godności piłano/ to piłmo nie dołłtepuie wyary/ ani też długo moze trwać. *KwiatKsiąż* H; Vilis oratio cui opponitur accurata, Nie pilnie piłána/ etł. *Mącz* 496b; *RejPos* 267v; A przetoż ták Piłmá Boże iáko y inne/ nie dla czego innego piłáne łą/ iedno dla thego áby nam ku pożythku á przelłrodze były *MycPrz* II A2; Dáiem tym posłom krotkie ono wyznánie wiáry przez błogosłáwionego Athánázego piłáne *SkarJedn* 318; Żywot S. Bernárdyná z Senny/ Zakonu łwiętego Fránciłzka/ piłany od iego rowieńniká/ y w kánonizácyey iego *SkarŻyw* 458, 45, 73, 117, 120, 133 (46); *ReszPrz* 20; żem [...] Ianá Kochánowłkiégo/ Poety Polłkiégo/ rzeczy piłanych po częłłci był między ludzi wydał *KochCzJan* A2; Ná ten czás tu porząd cných Krolow łie podáie: Pod wáłzmołci obronę/ y łáłkę łie dáie. Rozumieiac/ że wáłzmołć/ ácz łprołtá piłaną/ Máteryą też będzielł mieć zá zálecáną. *KlonKr* Av; Widzi mi łię że w tym worku łą niektore rzeczy łmiechem ále nie do łmiechu piłáne *KlonWor ded* **2, s. 54.

pisany dla kogo (1): Ich [*łwiętych*] przyłłády dla nas piłane łą iáko mowi piłmo o łwiętych *Tobiałzu* *SkarŻyw* A4v.

pisany około czego (2): A ták z onéy Rozmowy náłzey Zurowłkiéy/ ia Dyáłogi około Exekucyey piłané/ mułiałem piérwéy obłudną Exekucyą zgánić *OrzQuin* E4v; *SkarKazSej* 660a.

pisany komu (4): *OpecŻyw* 30 [2 r.]; dawni niektorzi wiedzcy wymowce/ [...] vkázowáli orácyie fwe ludziom próficiucho piáne *GórnDworz* E7v; Teftáment Iozephá Pátryárchy Cárogrockiego Grekom wšytkim práwie w godzinę śmierci piány. *SkarJedn* 294.

pisany przeciw komu (1): [cesarz] kazał przed nimi [przed argentyńskimi posły] czytać przy senacie zgánienie ich náuki w wierze/ zwlálczá około wieczery páńfkicy przez Ekkiufá y Fábrá przeciw im piáne *BielKron* 209.

pisany o kim, o czym (10): *GlabGad* O; Krolu Alexandrze/ obfitzeby chwały o thobie piány być mogły nizli vczynił Homerus y o tych ktorzy miáfto zburzyli Troiáńskie *HistAl* Dv; *GliczKsiqz* A4v; *SkarJedn* 247. Cf »książki pisane«.

pisany gdzie [z określeniem lokalizacji] (10): *PatKaz I* 2v, 13v; *OrzQuin* Q2; [pan włożył nogę z ostrogą do buta] rzekł do flugi/ otoż widził/ że tu dobrze piáno/ bo ten bot/ zákryie oftrogę/ iż fie nie vbłóci. *GórnDworz* P3; *GrzepGeom* B4; Tákžec tež v świętego Iákubá piáno: Niech żaden niemowi gdy bywa kułzon/ iżby go Pan Bog miał kuścić *KuczkbKat* 425; Żywot S. Witaliśa Zakonniká/ piány od Metháphráftá/ w żywoćie Ianá Iáłmużniká. *SkarŻyw* 106, 304, 367; *WysKaz* 33.

Z przytoczeniem [w tym z zapowiednikiem: tak] (3)] (6): *PatKaz I* 2v, 13v; niech mi Krowicki odpułci/ ielli zápomniawšy przyiáźni iego/ poczćiwóci máthki fwey przeciw iemu bronić będę. Gdyż iest ták piáno: *Dedecus filij, mater sine honore*. *OrzList* e3v; *KuczkbKat* 425; vpámieytayćiefz fię prófzę wtym ízaleńftwie/ ábyś tego vcześnikiem nie był o ktorym piáno. Ná nawyźlze pátrzy á on iest krolem nád wšytkimišyny [!] hárdóści. *SkarJedn* 247. Cf »pisany duchem Bożym«.

W połączeniu z nazwą języka [w tym: jakim językiem] (5), po jakimu] (1)] (6): *GliczKsiqz* A4v; *GórnDworz* F7v; *CzechRozm* 83; *StryjKron* 295; Ano y wedle Láćiny fieret może być ták *praefens*, ninieyšzy: iáko y *imperfectum* nie dokończony/ iáko Gramátycy vczą. Y wedle Greczyzny/ więcey *praefens e Infinitiui* (boć wždy to naprzod po Grecku piáno) γενεσαι niżeli *imperfectum*. *CzechEp* 67; mogli tym kšztałtem w polfczyznę wchodźić rzeczy/ ięzykiem Gréckim/ ábo láćińskim piáne *GórnTroas* 5.

W porównaniu] (1): Plato do Syciliey przyiechawšy/ nálaźł tego [Dionizusa tyrana]/ iáko fáłšywie piáńá kłięgę/ kthora/ bárzicy do końcá pomázania/ niż popráwy potrzebowála *GórnDworz* Kk6.

W charakterystycznych połączeniach: *pisany*(-a, -e) artykuł, chwała, dyjalog, historyja (2), list [= list polecający], materyja, męczeństwo (7), modlitwa (2), msza (2), nauka (2), odwołanie [czego], oracyja, pismo (2), pokuta, przykład przypowieść, rzeczy [= utwory] (4), testament, wyznanie wiary, zganienie nauki w wierze, żywot (39); *pisany* z chuci, dobrze, fałšywie, inaczej, dosyć mądrze, nabożeństwem, niepilnie, pokątnie, porządniej, ex professo, prosto (prościucho, z prosta) (3), słusznie, z starodawna, do śmiechu, pod zasłoną.

Wyrażenia: »pisany Duchem Bożym (a. Świętym), z (natchnienia) Ducha Świętego« [w tym: z przytoczeniem] (1)] [szyk zmienny] (5:1): bo fie mułi špelnitz pišmo tzo duchem świętym piáno Vderzą pałtyrza/ a wšytki fie owce rozbieżą moié trzody. *OpecŻyw* 97v; z cudzołóftwá Ozeafzá Proroká/ z żon y náložnic Sálomonowych [...] niełáćno wziąć dobry y táki iáko trzebá y duch Boży/ ktorym to iest piáno/ mieć chciał/ przykład y pochop do dobrego *SkarŻyw* A5, 364 [2 r.]; Tež byłmy [...] y o Bogu y iego Przykazaniu/ y náuce zbáwiennyj żadney wiadomości niemieli/ by nam był tego

Moizełz piśláną z Ducha S. Hiŝtoriã/ á potym Ezdras/ y Helchias ná potomne czãfy/ nie podãli *StryjKron* A; Bo nie rozumem ludzkim ieŝt piśãne/ ãle z nátnchnienia Duchã S. *WujNT* 811.

»księgi (a. książki) pisane« [w tym: do kogo (2), na co (1), o czym (6)] [szyk 18:3] (21): *PatKaz* I 13; *KromRozm* II d2; A tãk ty kłiãłzki niżej nápiśãne/ ácz zã wtydem wydãne: [...] Ale iŝcie więcey s chući práwey niŝli dla czego inego łã piśãny *RejWiz* A5; Acz niektorzy mniemiãã żeby ty kłięgi nie miały być lozuego/ Ale my tych náłłãduiemy ktorzy ie twierdzą zãpewne być od niego piśãne *BibRadz* I 121; vmãrł wczony Doktor w wŝelkim piŝmie Erãzmas Roterodanus w Bãzyliiey/ ktorego kłięgi zoŝtãły piśãne w rozmãitych náukach *BielKron* 191, 161v; A bowiém náłeziõné łã Kłyęgi o Lékãrŝtwãch piśãné/ w łãwnym iŝlãchetnym Domu Panów Pileckich *SienLek* 44; *SienLekAndr* a3; *GõrnDworz* Kk6; *RejPos* 279; *Strum* R4; *CzechRozm* 147v; A naywięcey te Kŝięgi Krolowie czytãc máiã/ ktore łã piśãne o rzãdzeniu kroleŝtwã y Rzeczypoŝpolitey *ModrzBaz* [16]v; [*Biskup wileŝski*] podãc mi Ruŝkie kŝiãłki raczył/ ná koŝcioł S. Rzymŝki piśãne *SkarJedn* A4; *Oczko* A3; Zywoť S. Martyny Męczenniczkã Rzymiãnkã/ wypiśãny z Kŝiãg z ŝtarodawnã piśãnych *SkarŻyw* 20, 319, 602; *StryjKron* 295; *NiemObr* 64; *JanNKar* D3v.

»w księgach pisan« (1): [*Ekkijus do Lutera*] mnie roŝkazãli ábych ŝciebie wyrozumiał/ Napirwey iefli ŝie ktym kłięgom znaŝ/ ktore według napiŝu twego od ciebie wyŝly. Drugie/ iefli to twyerdziŝ co wnich piśãno á zoŝtawã przytym/ czyli ye chceŝ od wołãc/ álbo częŝc iãkã. *BielKron* 196v.

»rymem pisany« (1): Modlitwã S. Thomãŝã Lãciŝŝkim rymem piśãna *LatHar* 385.

»ŝłowa pisane« (1): Poty łã ŝwięte y Duchã Boŝego/ pełne ŝłowã tego Leonã dziewiãtego przed piãciãletlat [!] piśãne. *SkarJedn* 251.

»[jakim] ŝłowy pisany« (1): A nie bez przyczynyby ŝie kto dŝiwował/ czemu pirwŝe y wtore wići máło nieiednãkiami ŝłowy bywãiã piśãne [*eodem fere et verborum et sententiarum tenore concipiantur et scribantur*]/ y iednã rzecz w ŝobie zãmykãiã. *ModrzBaz* 116v.

Szeregi: »uczõn ani pisan« (1): y nie naydŝiecie o thym we wŝyŝtkiëy Philoŝophiëy/ ãni w Theologiëy inãczëy być wczõno ãni piśãno/ iedno iŝ Kŝięŝtwo koŝdë głõwnë iŝczyra niewola y niewiãrã ieŝt. *OrzQuin* Q2.

»pisany i wydany« (1): iefli ŝye ty máłë Kŝiãłki przez mië piśãné y wyd[ãné] W.M. podobãc bẽdã/ y tegobym [*pisania o całym gospodarŝtwie*] zãniechać niechãiał *Strum* R4.

W przem [czym] (2) : Sã teŝ tego nie mniëyŝzym znãkiem/ iãdowite piŝmã niektorych ludŝi wczõnych/ więcey krwiã niŝ inkãultem piśãne *NiemObr* 4; Ciefzy ŝye Pan ofiãrã/ ktõra bywa dãna Tã drogã/ iãka pãłcem ŝwiętyem ieŝt piśãna. *ZawJeŝt* 34.

Przem [czym] (1) :

Wyraŝenie: »pisany duchem boŝym« (1): Maŝ ktemu wtych ŝywoćiech ŝywã ná ŝercãch á nie ná czernidle Ewãnyelijã/ [...] bo to co oni ná kãrcie piŝãli/ to ci ná ŝercach y w wczõnku wyŝãzili/ piŝmo piśãne nie czernidłem ãle duchem Boŝym. *SkarŻyw* A4v.

a. *O korespondencji* (77) : Plena festinationis Epistoła, ná pŝetce piśãna. *Mãcz* 304c.

W połączniu z nazwã języka (1): iãkoŝ to znãc po tym liŝcie/ kthory Czechowie w ŝwey kronice máiã ŝłowieŝŝkim iëzykiem piśãny w ty ŝłowã: My Alexãnder Bogã nawyŝŝŝiego Iupiterã ŝyn ná niebie/ [...] *BielKron* 337v.

W formule datowania listów i dokumentów [w tym: gdzie (21), kiedy (21)] (23): *LibLeg* 10/61v, 69, 98v, 113v, 148v (11); *ZapWar* 1549 nr 2657; pišan myełziacza Rebiolevel tho yełth Nowembra. Rokv po łmyerczy mahometovey D.CCCC.XXX VIII⁸⁰ *MetrKor* 46/118; Jest pisan ten to Teftament wdomu pana Wolfa Miełczanina crakowskiego Roku bozego M⁸⁰ D⁸⁰XXXIX weczwartek po przewodney nyedzieli *MetrKor* 59/77v, 34/135v, 46/47v, 175v; Pišan w Tykoczynie ołmnałte⁸⁰ dnia Lipcá. Roku od národzenia Páńłkie⁸⁰ Tyłiácnego/ pięćifetnego fześcdziełiátego piátego. *GórnDworz* A3; *BudBibKaw* A4; Pišan w Łofku 8 dnia Lipcá. Roku od národzenia łyná Božego 1574. *BudNT przedm* a6v; *ModrzBaz* 144v; *ModrzBazBud* π6v; *SarnStat* 1026.

Fraza: »jako stoi pisano« (1): Bierzę tho ná łwe zdrowie że ne [!] tylko ieden tyłiáć iákoż wtım to liście łtoi piłano/ ábych nápoğrzeb náłożył/ ále obá thyłiáćá chcę iey ná poğrzeb náłożyć *HistRzym* 16v.

Wyrażenia: »list, epistoła pisana(-y)« [w tym: do kogo (9), ku komu (1), na czym (1); z przytoczeniem (2)] [szyk 23:9] (31:1): pyssan ten lyłth w Conłantinopoliv myełyacza maya *LibLeg* 11/22v, 10/61v, 69, 113v, 148v, 11/66v (10); *MetrKor* 34/135v; Tento lepak Seneca barzo cznotliwy żywot wiodł, ktorego s. Ieronim w lidzbę łwięłtich napíłáł, dla tich Epiłtoł ktore łá piłany ku s. Pawłu *BielŻyw* 142, 162; *BielKron* 126, 139, 337v; *Accuratae literae*, Pilnie piłany łíłt. *Mącz* 73c, 125b, 491c; *HistRzym* 134; *SkarJedn* 46, 119; między ktoremi łíłty/ łá niektore do łákubá brátá páńłkiego piłáne *NiemObr* 55, 6, 19, 140; *ReszList* 141; *ActReg* 118, 127, 130; *JanNKar* F3; *SarnStat* 960.

»na liście, w liście, przez list pisan(y)« [w tym: do kogo (1), na czym (1), o kim (1); iż (1), aby (2); z przytoczeniem (2)] (4:3:2): *ComCrac* 11; Ian Czárnkowłki Podkomorzy Poznánłski z rołkazánia krolewłkiego poíłáł połty/ [...] ktorzy łíłty niełłi Witułtowi/ naktorych piłano iż koronie dwie łle do Litwy *BielKron* 386v, 86; *HistRzym* 16v; Połłáł też s ołobná Temíłtokles łwe połty/ dawłzy im łíłty tháiemne do rády Atheńłkiey/ ná ktorzych byłó piłano/ áby thák długo połty dzierzeli vłiebie áżby muruw dokończyli *BielSpr* 38, 46v; *Paprup* F2; Pewné/ prawdźiwé rzeczy/ odemnie widźiáné Przynołzę. Nie przez łíłty omyłné piłáne. *ZawJeft* 12; Vkazowálem mu y owę particułę włiscie wń[...] onim pišaną *ActReg* 119.

»własną [a. czyjł] ręką pișany« [w tym: do kogo (1)] [szyk 2:1] (3): *HistRzym* 134; łáko kto łie czyim połłánłcem być mieni/ łíłt ręką iego piłany/ y pieczęc ábo inne pewne znáki vkázuie *SkarJedn* 46; O tym łz/ [...] coby zá rozumienié byłó [...] Stániłłáwá Orzechowłkiego, zdáło mi łie z łíłtu iego włáfną ręką do niebołczyká P. Oycá mego piłánego tu przyłożyć. *JanNKar* F3.

»słowa pisane [do kogo]« (1): Tákże ma mieć przed oczymá łwymi y w dobrym vważeniu łłowá Cyceronowe/ piłáne do brátá Quintá *Phil* I.

»[jakimi] słowy pișany« (2): Potym Alexánder do Indyey wielkiey ciágnął z wołłkiem/ przeciiv ktoremu Porrus połłáł łíłty pyłznemi łłowy piłáne *BielKron* 126; *Paprup* F2.

Szereg: »pisan i (a) dan« [szyk 2:1] (3): *MetrKor* 34/135v; Połłowie Ziemłłcy [...] záwiesiłifmy ná ten łíłt Pieczęcí náłze. Pišan/ y dan ná tymże Séymie łpółnym Lubelłkim *SarnStat* 1026, 992.

α. O listach apostolskich [w tym: do kogo, do czego [= do społeczności (18)] (20) : łíłty inłzych Apołtołow/ [...] nie ták łá piłáne do iednego ktorego kościołá/ ábo do iedney ołoby (wyiáwłzy dwa

oftátne listy S. Iana krociuchne: ktore przeto nie mogą być od pierwszego listu iego odłączone/ iż wżytkie są od niego piśane *WujNT* 516.

pisany skąd [= o miejscu powstania tekstu] (13): Do Theffáloniczian pierwszy [list] piśany był z Athen. *WujNT* 711, 665, 718, 732, 742, 747. Cf *pisany przez kogo skąd*.

pisany przez kogo [= kto był dostarczycielem listu] *skąd* (7): Koniec listu do Rzymian: ktory ieśt piśany z Korynthu, przez Phebę sługę kościoła Kenchrenskiego. *WujNT* 575; Do Korynthian wtory piśany był z Philippowá, miáftá Mácedonskiego, przez Tytułá y Lukáfzá. *WujNT* 649, 621, 681, 692, 703, 750.

Wyrażenia: »list (jest) pisany« (6): *KromRozm II* r2; *CzechEp* 313; A iż Páweł Apoštoł wżytkim Efezánom wobec/ nikogo nie wymuiąc/ wśelką rádę Bożą oznaymiał/ list iego do nich piśany okázuie *NiemObr* 86; *ReszPrz* 30; *WujNT* 575, 516.

»słowa pisane« (1): Y tho też ony słowá Páwła S. do Koryntow piśane dośtátecznie pokázuią *KuczKat* 190.

II. *W funkcji rzeczownika*: »pisana« = rodzaj gry towarzyskiej (prawdopodobnie w karty) (3) :

Zwrot: »grać (a. zaigrać) pisaną« [szyk zmienny] (3): Liepiei bilo ten czas zapicz Abo piśaną zaigracz *RejRozm* 402; [Ziemianin zajechał do gospody] A dwa gráią piśaną *RejFig Cc5v*; [Czech jeden] raz gráiąc piśaną/ kilká kroć/ iákoś rychło/ ieden po drugim/ kártę przedał *GórnDworz P7v*.

Synonimy: **2.b.** mianowany, przereczony, wspomieniony, wspomniony, wymieniony.

Cf **NIEPISANY, PISAC**